

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"כ [REDACTED] נ' ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

בפני כב' השופטת שרה שדיאור – דן יחיד

תובע

[REDACTED]
ע"י ב"כ עו"ד איתמר כהן

נגד

נתבע

ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית
ע"י ב"כ עו"ד דנה תמר-פרבר

פסק דין

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

בפני בית הדין תביעת התובע להכרה בפגיעה בעבודה וכמיקרו טראומה, עקב עבודתו בחקלאי כתוצאה מנסיעה ממושכת על טרקטור בדרכי עפר. הנתבע טען כי לא הונחה תשתית ראייתית למיקרוטראומה וכי מדובר בתנועות מגוונות שאינן חוזרות ונשנות, וכי עבודתו לא השפיעה על קרות הנזק אצלו ובגין כך דחה תביעתו.

העובדות

1. התובע יליד שנת 64.
2. התובע עובד מגיל 16 בחקלאות למעט תקופת שירות צבאי שגם בה קיבל חופשות חקלאיות ובסופה שירת שבוע, שבוע, וזהיינו שבוע צבא שבוע חקלאות.
3. התובע עבד על טרקטור בכל השנים הללו בין 8-2 שעות ביום ולפעמים יותר. הנסיעה נעשתה בדרכי עפר ובשדות.
4. התובע ביצע בטרקטורים ולא רק בטרקטורים עבודות חקלאיות כדלקמן: חריש, תיחוח, זיבול, הצנעת זבל בקרקע, זריעה, ריסוס, זישון.
5. כל הפעולות דלעיל בוצעו באמצעות הטרקטורים כלהלן: טרקטור גדול 6,510 בו נעשתה רוב העבודה של החריש ושל הצנעת הזבל והתיחוח; טרקטור ריסוס מסוג פיאט; טרקטור ביניים גיונדר 5520 שעשה עבודות קלטור עבודות מעגלה עבודות ביניים.
6. ב 2004 סבל התובע מפריצת דיסק מאז וזל לעבוד על טרקטור.

המחלוקת

1. האם נתקיימה בתובע תשתית עובדתית להכרה בפגיעה ממנה הוא סובל במסגרת תורת המיקרוטראומה.
2. האם יש קשר סיבתי בין הנזק ממנו סובל התובע בגבו לבין עבודתו?

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"ל 11226-06 נגד ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

הכרעת הדין

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
1. העובדות המפורטות בהסכמת הצדדים מצביעות על תשתית למיקרו טראומה בהחלט. התובע יליד 1964 עבד מגיל 16 . גם בשירותו הצבאי עבד שבוע בחקלאות ושבוע לא. בכל יום בין שעתיים ל-8 שעות דהיינו לעיתים יום שלם ולפעמים יותר בטרקטור בדרכי עפר ושדות וגם בעבודות חקלאות וזאת עד 2004. למעלה מ-20 שנה.
 2. לעניין הקשר הסיבתי התיק הופנה למומחה. הצדדים הציגו למומחה את השאלות הבאות שניתנו כהחלטה :
המומחה התבקש להשיב על השאלות הבאות :
 - א. מהי הפגימה ממנו סובל התובע?
 - ב. האם הפגיעה בגבו של התובע הינה תוצאה של פגיעות חוזרות ונשנות בגבו במהלך עבודתו כחקלאי ונהיגה על טרקטור בדרכי עפר ובשדות?
 - ג. האם יש קשר סיבתי בין עבודתו כאמור לעיל לבין הפגיעה ממנה סובל התובע?
 3. בתאריך 26.9.08 ניתנה חוות דעת ד"ר בלנקשטיין ובה נקבע :

"א. התובע סבל מכאבי גב תחתון לא קשים במיוחד שהחלו מספר שנים לפני שנת 2004- תקופה בה החל להיבדק ע"י רופא אורתופד.
צילומי הונטגן, ה-C.T וה-M.R.I – הדגימו שינויים ניווניים בגובה L4-L5 , ניון של הדיסק עם בלט לשמאל.
בתאריך 28/3/2004 עבר ניתוח לקיבוע אזורי חוליות L4-L5.

 - ב. הפגיעה בגבו של התובע איננה כתוצאה מפגיעות חוזרות ונשנות במהלך עבודתו כחקלאי ונהיגה על טרקטור בדרכי עפר – אלא, כתוצאה מתהליך ניווני טבעי.
 1. אילו היה נגרם נזק כתוצאה מעבודתו כחקלאי ונהיגה על טרקטור היינו רואים בבדיקות ההדמיה נזקים בשאר החוליות ולא רק בגובה L4-L5.
 2. בהדמיה בגובה L4-L5 לא נמצאה פריצת דיסק גדולה, אלא, בלט לשמאל, שינויים ניווניים עם ניוון של הדיסק (תהליך ניווני מקומי).
 3. גם הממצאים הפיזיקליים בבדיקות האורתופדיות בקופ"ח "כללית" – בשנת 2004 היו קלים, ללא סימנים נוירולוגיים פתולוגיים.
 - ג. לדעתי אין קשר סיבתי בין עבודתו – לבין הפגיעה ממנה סבל בגב התחתון.
 1. בעבודתו לא היו התכופפויות מרובות מאות פעמים ביום.
 2. בעבודתו לא היו הרמות משאות כבדים.
 3. בעבודתו לא היה אירוע טראומטי חריג ביום מסוים.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"ל 11226-06 נ' ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

- 1 מדובר בכאבי גב לא קשים, על רקע תהליך ניווני טבעי, שכיח מאד, לא כתוצאה מעבודתו
2 כחקלאי ו נהיגה על טרקטור".
3 המומחה כלל לא התייחס לעובדות בפניו בדבר נהיגה בתנאי עפר ובסוגי כלי הרכב.
4
5
6 4. במענה לשאלות הבהרה ענה ד"ר בלנקשטיין בחוות דעת להלן (חוו"ד – הבהרה) כלהלן:
7
8 "א.
9 כאבי גב תחתון – הינם שכיחים מאד. כ-80% מהאוכלוסייה סובלים בשלב מסוים בחייהם
10 מכאבי גב תחתון.
11 אין בספרות הרפואית הוכחה כן נהיגה על משאיות וטרקטורים גורמת לשכיחות גבוהה יותר
12 של כאבי גב תחתון בהשוואה לשאר האוכלוסייה.
13 ב'.
14 אכן נכון, החוליות הבעייתיות הינם מגובה L4 עד גבה S1. אך מצב אנטומי זה מתאים לכלל
15 האוכלוסייה, ללא קשר למשלח היד.
16 ג'.
17 לא נכון. זעזועים, רעד, או שיבוש בכביש – לא גרמו לפגיעות מזעריות בגב התחתון מסוג
18 (מיקרוטראומה).
19 אילו היו נגרמות פגיעות זעירות מסוג מיקרוטראומה היינו מוצאים בלט דיסק ושינויים
20 ניווניים, לכל אורך עמוד השדרה ולא רק בגובה L4-L5, כמו במקרה שלפנינו.
21 ד'.
22 לא נכון. לתובע בשל תנאי עבודתו לא היה סיכוי גבוה יותר ללקות בכאבי גב מאשר לאדם אחר.
23 אופן עבודתו לא החרیف את פגיעתו".
24
25 5. הוגשה בקשה למינוי מומחה רפואי אחר ובית הדין קיבל את הבקשה בהחלטה מיום
26 21.1.10.
27 6. אותן עובדות ושאלות הופנו לד"ר צינמן המומחה החדש בחוו"ד מיום 21.4.10 (להלן חוו"ד
28 צינמן) כתב כלהלן:
29 "א. הנ"ל סבל מ-Low Back Pain. אובחן פריצת דיסק דגנרטיבית.
30 על פי סיכום המחלה מביה"ח אסותא, נרשם "מספר שנים כאבי גב מזה כחודש
31 וחצי סכיזטיקה לשמאל".
32 ב-CT וב-MRI וצילומי ע"ש נראו שינויים ניווניים בגובה L4-5 וכן ניוון ניכר של
33 הדיסק עם בלט לשרוול.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"ל 11226-06 נ' ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

- 1 בניתוח ביום 28.3.04 בהרדמה כללית בוצע דקומרפסיה וקיבוע אחורי ע"י 2
2 ברגים פדיקולריים L4-5.
- 3 ב. הפגיעה בגבו של התובע הינה תוצאה של פגיעות חוזרות ונשנות בגבו במהלך
4 עבודתו כחקלאי ונהג על טרקטור בדרכי עפר ובשדות.
5 למרות שמחלקת הדיסק אינה נחשבת למחלת מקצוע על פי דין במדינת ישראל,
6 אחד החריגים הוא נהגים שנוסעים בדרכים משובשות וכלים חקלאיים. אין
7 מדובר רק בפריצת דיסק אלא גם במחלה ניוונית. מחלה זו שכיחה כתוצאה
8 מתהליך ניווני הקשורה לגיל, תורשה ועד אך במקרה הזה אופי עבודתו הוא
9 הגורם הדומיננטי.
- 10 ג. יש קשר סיבתי בין עבודתו כפי שתוארה לבין הפגיעה ממנה סובל התובע"
11 עניין זה נתמך בפס"ד עב"ל יוסף חיון נ המוסד לביטוח לאומי (נבו) שם אומר בית הדין :
12 " בית הדין קמא, בהחלטתו לדחות את הבקשה למינוי מומחה נוסף בחן אף הוא את
13 המאמרים והסביר, כי הם עוסקים בעובדים המועסקים בעבודות חקלאיות, או בנהגים על
14 טרקטור, בעיקר כאלה הנוהגים בתנוחת פיתול. מכל מקום, הקשר הסיבתי הרפואי אותו
15 מצאו אותם מאמרים הוא קשר חלש, או לכל היותר אפשרי." (דגש שלי ש. ש.) כלומר בית
16 הדין בעבר איבחן את קבוצת נהגי הטרקטור והעוסקים בחקלאות ויש מאמרים לעניין קשר
17 סיבתי זה שלא כדברי ד"ר בלנקשטיין.
- 18
- 19 7. תשובות לשאלת הבהרה השיב ד"ר צינמן (להלן הבהרת צינמן):
20 "בתשובה לשאלות הבהרה:
21 1. בין שתי חוליות קיימים מפרקים שנקראים Facet joints בכל צד של החוליה שני
22 מפרקים לחוליה למעלה ושי מפרקים לחוליה למטה. כל מפרק הוא בקוטר של כ-15 מ"מ.
23 בין גופי החוליות קיים הדיסק הבין חולייתי שמורכב מחומר גלטינוזי שנקרא Nucleus
24 Pulposus.
25 מבנים אלה מיועדים לשאת את המשקל ההוריוזונטלי של גוף האדם, כאשר מופיעים
26 כוחות גזירה של תנועה קדמית אחורית והטיה לצדדים כפי שקורה לנהג טרקטור שנובע
27 בדרך משובשת או בתלמים כל תנועה כזו תגרום למיקרוטראומה.
28 2. תוצאת התנועה התמידיית והלא פיזיולוגית של עמוד השדרה בעיקר באזור המותני
29 גורמת לשינוי ניווני במפרקים הבין חולייתיים ובדיסק הבין חולייתי ולעיתים אף לפריצת
30 הדיסק ממקומו הפיזיולוגי. קיים קשר בין הפגיעה שנמצאה לבין עבודתו של התובע.
- 31 3. Cell Deformation and Micromechanical Environment in the
32 Intervertebral Disc by Neil A Duncan. BENG JBJS 2006. Vol. 88A.
33 Supp 2 47-51.
34

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"ל 11226-06 נ' ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

- 1 **2. Mechanobiology of the Intervertebral Disc and Relevance to Disc**
- 2 **Degeneration. jBJS 2006. Vol 88A. Supp 2 47-51.**
- 3
- 4 **3. Lumbar disc degeneration in Relation to occupation. Luom K. et**
- 5 **al. Scand. J. Work Environ Health 1998 Oct. ;24(5) 358-66.**
- 6
- 7
- 8 **4. Low Back Pain among Professional Bus drivers.**
- 9 **D. Alper Ovitch-Najenson**
- 10 **INAJ Vol. 12. Jan. 2010**
- 11 **5. Low Back Pain and Whole Body Vibration**
- 12 **M H Pope et al CORS No 354. pp 241-248. 1998."**
- 13
- 14 לאחר כל האמור לעיל הוגשו סיכומי הצדדים.
- 15 8. כאמור לעיל התיר בית הדין הגשת חו"ד של מומחה נוסף מאחר ומצא שהמומחה הראשון
- 16 לא פעל על פי האסכולות והביסוס של תורת המיקרו טראומה במצבים אלה. למעשה לקחה
- 17 חו"ד זו בהתעלמות מהשקפה בנוגע למיקרו טראומה והשפעה של נסיעה ברכב מסוג
- 18 טרקטור בדרכי עפר שנים ארוכות ביותר, לחקלאי, והכל על פי העובדות שהוצגו בפניו.
- 19 התעלמות זו עולה כדי הצורך לשמוע השקפה רפואית אחרת כהנחיות הנשיא, לכל
- 20 הפחות. (ראה ס. אדלר/מומחים יועצים רפואיים בבתי הדין לעבודה/המשפט בי 199).
- 21 9. לאחר ששקלתי מצאתי כי יש לקבל את חו"ד ד"ר צינמן ותשובותיו לשאלות ההבהרה.
- 22 בשניהם נקבע קשר סיבתי בין עבודתו וסוג הפעולות לרבות נסיעה בטרקטורים לבין
- 23 הפגיומות. מצאתי את חוות דעתו מנומקת כראוי ומפורשת ומסתמכת על מאמרים כנדרש
- 24 וכן על העובדות. יתר על כן, הוא מתייחס למצב קודם כמו ד"ר בלנקשטיין ששלל קשר
- 25 סיבתי אך מאבחן את המצב ומדייק אותו לעבודה אותה ביצע התובע. לדברי ד"ר צינמן גם
- 26 התהליך הניווני עליו הצביע המומחה הראשון הוא מוכר באסכולה כפועל יוצא של המיקרו
- 27 טראומה. על כן חו"ד אינה סותרת את ממצאי ד"ר בלנקשטיין אלא מוסיפה עליה נדבך
- 28 מקצועי נוסף המשנה את המסקנה בדבר הקשר הסיבתי.
- 29 10. על כן מהותית ובהפעלת שיקול הדעת הנתון לבית הדין, לקבל או לדחות חו"ד כולה או
- 30 מקצתה, מצאנו כי יש להעדיף את חו"ד ד"ר צינמן. זו יותר מפורטת ומבוססת, מעוגנת
- 31 בעובדות המקרה ומתייחסת גם לקביעות ד"ר בלנקשטיין תוך הבהרה בהתייחס למקרה
- 32 הספציפי ובצירוף מקורות מקצועיים.

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

ב"ל 11226-06 נ' ביטוח לאומי ירושלים - הלשכה המשפטית

11. עוד לדעתי האבחנה שמנסה הנתבע לתת להגדרה "נהג טרקטור" בשונה מ"חקלאי הנוהג על טרקטור" היא אבחנה מלאכותית נוכח ההסכמה של הצדדים על העובדות מהן עולה מפורשות עיסוקו של התובע על הטרקטור שנים ארוכות כחלק אינטגרלי של עיסוקו. (8-2 שעות ביום).

12. בנוסף הפסיקה קובעת כי במחלוקת בין מומחים שמונו ע"י בית הדין יש להעדיף את חוות הדעת המדוייקת יותר ובפרט אם היא מיטיבה עם המבוטח. כך נפסק, בין השאר, בעב"ל 141/97 המוסד לביטוח לאומי - פורת (פס"ד מיום 8/2/00), שבו נאמר:

"אם היו בפני בית הדין שתי חוות דעת מומחים, כאשר לפי האחת - קיים קשר סיבתי בין הפגיעה למחלה ועל פי השניה - יש לשלול קיומו של אותו קשר, ראוי ככלל, להעדיף את חוות הדעת הראשונה משבביטוח סוציאלי הספק פועל לטובת הנפגע."

עניין זה הוגדר כמדיניות בתי הדין לעבודה בפס"ד עב"ל 653/07 יפים נ. המוסד לביטוח לאומי. (ראה גם עב"ל 106/07 דורית גלס נ. המוסד לביטוח לאומי, עב"ל 653/07 יפים נ. המוסד לביטוח לאומי, עב"ל 654/05 בטי גונן נ. המוסד לביטוח לאומי. (כולם פורסמו בנבו)).

13. על כן מוכרת פגירתו של התובע בגבו כתאונת עבודה מכח תורת המיקרו טראומה ועל פי חו"ד ד"ר צינמן.

14. הנתבע ישלם שכ"ט עו"ד התובע בסך 5,000 ש. סכום זה ישולם תוך 30 יום. אם לא ישולם במועד ישא הפרשי הצמדה וריבית מיום מתן פסק הדין ועד ליום התשלום בפועל.

ניתן היום ו' ניסן תשע"א, 10 באפריל 2011, בהעדר הצדדים.

שרה שדיאור, שופטת

שרה שדיאור, שופטת

בית הדין האזורי לעבודה בירושלים
אנכי מאשר
שהנתק זה נכון ומתאים למקור
תאריך 11.4.11 51
התלימה